

(i) Printed Pages : 8]

Roll No.

(ii) Questions : 9+9+9]

Sub. Code :

0	1	4	1
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	2
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 2nd Semester
Examination**

1047

SOCIOLOGY

(In All Mediums)

(Sociology Stratification)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 90

English Medium

Note :- (i) Attempt *five* questions. Question No. 1 is compulsory. Attempt *four* questions, selecting *one* question from each Unit.

(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *nine* parts in **5-7** lines each :

(i) Inequality

(ii) Social stratification

N-22

(1)

Turn Over

(iii) Caste

(iv) Class

(v) Vertical Mobility

(vi) Intergenerational Mobility

(vii) Gender Discrimination

(viii) Gender Stereotype

(ix) Political Party

(x) Apartheid

(xi) Discrimination

(xii) Patriarchy

2×9=18

Unit-I

2. What do you understand by Inequality ? Explain the characteristics of Social Inequality.

Or

3. Define social stratification and discuss its features and causes.

18

Unit-II

4. Explain the functional theory of stratification by highlighting the views of Davis and Moore.

Or

5. Explain Karl Marx perspective on Social Stratification. 18

Unit-III

6. Is Gender a social construct ? Discuss and explain.

Or

7. Explain Caste system as a system of Social Stratification. 18

Unit-IV

8. Explain how does education and occupation affect social mobility.

Or

9. Define Social Mobility. Discuss its various types. 18

हिन्दी माध्यम

नोट :- (i) पाँच प्रश्न कीजिए। प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य है। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न चुनते हुए चार प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

(ii) सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

1. किन्हीं नौ भागों के प्रत्येक के 5-7 लाइनों में उत्तर दीजिए :

- (i) असमानता
- (ii) सामाजिक स्तरीकरण
- (iii) जाति
- (iv) वर्ग
- (v) ऊर्ध्वाधर गतिशीलता
- (vi) अन्तर-प्रजननात्मक गतिशीलता
- (vii) लिंग भेदभाव
- (viii) लिंग स्टिरियोटाइप
- (ix) राजनीतिक दल
- (x) रंगभेद नीति
- (xi) भेदभाव
- (xii) पितृसत्तात्मक

2×9=18

इकाई-I

2. असमानता से आप क्या समझते हैं ? सामाजिक असमानता की विशेषताएँ लिखिए।

अथवा

3. सामाजिक स्तरीकरण की परिभाषा दीजिए तथा इसके लक्षण तथा कारण बताइए।

18

इकाई-II

4. डेविस तथा मूर के दृष्टिकोण पर प्रकाश डालते हुए स्तरीकरण के प्रकार्यात्मक सिद्धान्त का वर्णन कीजिए।

अथवा

5. सामाजिक स्तरीकरण पर कार्ल मार्क्स के दृष्टिकोण का वर्णन कीजिए।

18

इकाई-III

6. क्या लिंग एक सामाजिक संरचना है ? वर्णन कीजिए।

अथवा

7. सामाजिक स्तरीकरण प्रथा के रूप में जाति प्रथा का वर्णन कीजिए।

18

इकाई-IV

8. शिक्षा एवं व्यवसाय सामाजिक गतिशीलता को कैसे प्रभावित करते हैं ? वर्णन कीजिए।

अथवा

9. सामाजिक गतिशीलता की परिभाषा दीजिए। इसके विभिन्न प्रकार बताइए।

18

(Punjabi Medium)

ਨੋਟ :- (i) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ । ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ । ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਦੇ ਹੋਏ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ ।

(ii) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹਨ ।

1. ਕਿਸੇ ਨੌਂ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ 5-7 ਲਾਇਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿਓ :

- (1) ਅਸਮਾਨਤਾ
- (2) ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ
- (3) ਜਾਤੀ
- (4) ਵਰਗ
- (5) ਚੋਟੀ ਦੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ
- (6) ਅੰਤਰ-ਲਿੰਗ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ
- (7) ਲਿੰਗ ਭੇਦਭਾਵ
- (8) ਲਿੰਗ ਰੂੜੀਬੱਧਤਾ (ਸਟਿਰੀਓਟਾਈਪ)
- (9) ਰਾਜਨੀਤਕ ਦੱਲ
- (10) ਰੰਗਭੇਦ ਨੀਤੀ
- (11) ਭੇਦਭਾਵ
- (12) ਪਿਤਰੀ ਵਿਵਸਥਾ

2×9=18

ਇਕਾਈ-I

2. ਅਸਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

ਜਾਂ

3. ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲੱਛਣ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ । 18

ਇਕਾਈ-II

4. ਡੇਵੀਸ ਅਤੇ ਮੂਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆਤਮਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।

ਜਾਂ

5. ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਉੱਤੇ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 18

ਇਕਾਈ-III

6. ਕੀ ਲਿੰਗ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਹੈ ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।

ਜਾਂ

7. ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 18

ਇਕਾਈ-IV

8. ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਾ ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।

ਜਾਂ

9. ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ । ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ । 18